SUOMEN TIETOKIRJAILIJAT RY

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön tekoälyn pienryhmien loppuraportista (VN/7020/2024-OKM-103)

Suomen tietokirjailijat ry kiittää mahdollisuudesta lausua loppuraportista. Yhdistyksemme on Suomen suurin kirjailijajärjestö, joka edustaa yli 3 300 tieto- ja oppikirjailijaa. Yhdistys edistää suomalaista tieto- ja oppikirjallisuutta, valvoo tieto- ja oppikirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa.

Loppuraportti sisältää kokonaisuudessaan varsin kannatettavia toimenpiteitä. Luovan ryhmän esittämistä kannatettavia ovat muun muassa tekijöiden neuvotteluaseman vahvistaminen, korvausten turvaaminen, tekoälymallien koulutusaineistoja koskevan läpinäkyvyyden parantaminen, toimivien lisenssimarkkinoiden ja niitä tukevien oikeudellisten rakenteiden kehittäminen sekä vastuullisen tekoälyn ohjeistusten laatiminen. Teknologiaryhmän ehdotukset pelisäännöistä sekä tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämisestä ovat myös kannatettavia.

Pidämme myönteisenä sitä, että Juridiikka-ryhmässä sidosryhmät tunnistivat erimielisyyksistä huolimatta yhteisiä lähtökohtia. Näitä olivat koulutusaineistojen laillisen alkuperän vaatimus sekä periaate, jonka mukaan oikeudenhaltijan lupa on tarpeen aina, kun teosten käyttö tekoälyn kouluttamisessa tai käytössä ei perustu tekijänoikeuslain rajoitussäännökseen. Suomen tietokirjailijat ry jakaa Juridiikka-ryhmän loppuraportissa liitteenä 2 olevien teesien näkemykset.

Yksittäisen tekijän on käytännössä mahdotonta neuvotella teostensa käytöstä suurten tekoälytoimijoiden kanssa. Kannatamme Kopioston esitystä, että ministeriö selvittää tekijänoikeuslaissa säädetyn sopimuslisenssin soveltuvuutta erityisesti kirjallisten ja kuvataiteellisten teosten käyttöön tekoälyn kouluttamisessa ja kehittämisessä. Sopimuslisenssi voisi täydentää suoraa lisensointia tilanteissa, joissa lisensoitavia teoksia ja oikeudenhaltijoita on suuri määrä.

Muilta osin Suomen tietokirjailijat ry yhtyy Kopiosto ry:n lausuntoon.

Helsingissä 24.9.2026

Sanna Haanpää
Toiminnanjohtaja
Suomen tietokirjailijat ry

Mikko Niemelä
Juristi
Suomen tietokirjailijat ry